

PREVENCE A ŘEŠENÍ ŠIKANY VE ŠKOLE

Miluše Hutýrová

BENDL, S. *Prevence a řešení šikany ve škole*. Praha : ISV, 2003. ISBN 80-86642-08-9

Uvedená publikace vyšla bezmála před rokem, ale nemohu se ubránit potřebě se jí věnovat. Vysvětlím blíže proč. Na rozdíl od většiny prací, které vychází v naší zemi na téma šikana, se tato věnuje šikaně z praktického pohledu a nabízí možnosti práce především pro učitele. Z textu je patrné, že jej napsal autor, který školní prostředí důvěrně zná především z pozice učitele, má školu rád a hledá východiska a způsoby řešení problémů, které aktuálně školství trápí. Je nesporné, že šikana se stala jedním z nich.

Kniha je rozdělena do dvou velice hutných kapitol s úvodem a závěrem. V první, víceméně teoretické kapitole, autor obsáhle shrnuje známá i méně známá fakta a poznatky, od šikany v armádě, přes vymezení školní šikany, její vývoj, příčiny a doporučené postupy vyšetřování. Opírá se často o publikované informace především P. Říčana a M. Koláře.

Stěžejní a informačně nosnou je kapitola prakticky zaměřená, shrnující dosud známé, publikované poznatky k předcházení a řešení šikany ve školách. Poměrně komplexně a obsáhle je sestaveno tzv. Desatero opatření k prevenci a řešení šikanování ve školách. Např. mezi již poměrně známými prostředky, jako je práce s obětí, s agresorem, celou třídou, participace žáků na prevenci a řešení šikany, autor uvádí a shrnuje i jiná opatření, která byla publikována v naší i zahraniční literatuře a dostupných pramenech. Zdánlivě tady nemusí zapadat, ale jsou velmi důležitá. Protože v podstatě jsou známá a spousta učitelů je používá, i když si je takto nezařadí a přesně nedefinuje. V podkapitole Zajímavá výuka a atraktivní školní program rozebírá tzv. nspecifickou prevenci, tj. prevenci, ve které nepadne o šikaně ani slovo. Uvádí také vzorové přípravy vyučovacích hodin, což je jistě inspirující a podnětné. Rovněž se snaží uvést příklady her a technik, použitelných při práci se třídou v rámci pěstování odolnosti vůči projevům šikanování či posilování sebevědomí obětí.

Novinkou je také zamyšlení nad používáním alternativních trestů ve škole. V podkapitole Participace žáků na prevenci a řešení šikany popisuje ověřené zkušenosti ze zahraničí, např. tzv. žákovské poroty. Uvádí i ukázky různých letáků pro děti a rodiče. Autor poměrně komplexně shrnuje (i když vzhledem k možnostem i leckdy s jistou dávkou stereotypie) instituce, státní i nestátní, které by měly spolupracovat se školou v této problematice.

V závěru nelze než nesouhlasit spolu s autorem, že pregraduální příprava učitelů na problematiku šikanování a dalších sociálně patologických jevů je velmi nesystematická a neúplná, rovněž je diskutabilní efektivita Metodického pokynu MŠMT k šikanování a celý legislativní rámec. Ale tak by stálo za to

nejen odborně posilovat učitele, ale také zvyšovat jejich sebevědomí, posilovat jejich společenské postavení. Protože jenom kreativní, odborně vybavený a lidsky fundovaný učitel je schopen vést děti dílnou lidskosti, kterou by přece škola, přes všechny nástrahy, problémy a těžkosti měla být.